

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorcij Malega lista. Naslov: Mali list, Trieste, casella centro 87. — Urad: via Imbriani 9-III.

Odgovorni urednik: dr. L. BERCE.

POSAMEZNA ŠTEV. 30 STOTINK.

NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L., četrt leta 3 L. — IZVEN ITALIJE celo leto 24 L., pol leta 12 L., četrt leta 6 L.

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POŠTILNICE

CENA OGLASOV IN OBJAV

Za 1 cm. višine v 1 stolpcu 4 L.
Pri 5 kratni objavi 20% popusta, pri 10 kratni
objavi 30%, pri 20 kratni objavi (pol leta)
40%, pri 52 kratni objavi (celo leto)
50%.

primeren popust.

Mali koledar.

Petek, 20. maja: Bernardin; Bazila;
Sobota, 21.: Feliks; Valent. — *Nedelja*,
22.: 5. pomelikončna (križeva); Emil. —
Ponedeljek, 23.: Deziderij (željko). —
Torek, 24.: Marija, pomočnica kristja-
nov. — Sreda, 25.: Urban. — *Četrtek*,
26.: Vnebohod. — Petek, 27.: Beda.

MALE NOVICE.

Pojasnilo.

Številnim naročnikom, ki so štiri me-
sece odlašali s pošiljanjem naročnine za
tekoče leto, smo pošiljanje lista ustavili.
Razmere so take, da ne moremo nikomur
lista pošiljati v dar. Stojimo pa tudi na
tem načelnem stališču, da naj svoje
branje vsakdo plača. S političnim bran-
jem, ki se zastoni ponuja, se vzgaja v
narodu neznačajnost in se pripravljajo
tla odpadništva. Mi tega ne maramo.
Kdor je naš, bodi cel mož! tak se ne
bo krčil za 10 lir na leto. Kdor je šlapa,
naj pa le moli roko in nastavlja klobuk,
če mu od gospode prileti kakšen ostanek.

Kdaj bo birma.

V Trstu bo kot običajno birma na Bin-
košti pri Sv. Justu po škofovi maši, ki
bo ob 9. in po drugi maši, ki bo ob 11.30.
Na bink. ponedeljek (6. junija) bo birma
pri Novem Sv. Antonu po maši, ki se
začne ob 10. V četrtek 9. junija bo birma
pri Starem Sv. Antonu po maši, ki
začne ob 10. V nedeljo 12. jun. bo bir-
movanje pri Sv. Jakobu po maši, ki začne
ob 8.30 in potem po maši, ki začne ob 11.
V nedeljo 26. junija bo birmovanje pri
Sv. Vincencu tudi dvakrat: po maši ob
9.30 in po maši ob 11. Na praznik sv.
Petra in Pavla, 29. junija, bo zopet bir-
ma pri Sv. Justu po škofovi maši, ki
se začne ob 10. V nedeljo 3. julija bo sv.
birma pri Jezuitarjih (S. Maria Mag-
giore) po maši, ki začne ob 10.

V Kopru bo škof delil sv. birmo 20.
junija (ponedeljek) po sv. maši, ki bo ob
9., in 21. junija (torek) po sv. maši, ki
bo ob 10.

V Milah bo sv. birma v nedeljo 29.
maja.

Trijaci.

Od nekdanj so na slabem glasu Pan-
kracij, Servacij in Bonifacij. Tudi letos
je zima z zadnjim koncem repa srđito
zamahnila. Ugonobila je francoske letal-
ce, ki so se spustili na pot čez lužo proti
Njujorku. Konferenco Male antante na
Češkem je s snegom obsipala. Tudi pri
nas je norela, naredila mrz in marsikako
škodo na mladi letini.

Potres v Srbiji.

V nedeljo zjutraj 15. maja, 10 minut
pred 4. uro je bil močan potres v Srbiji.
Središče potresa je bilo v okolici Buku-
lja in Kuršumlije. Mnogo hiš je bilo resno
pretresenih in baje so bili tudi nekateri
ljudje ubiti. Potres je bil tudi v Belgradu
zelo hud ter napravil marsikatero škodo.
V ministristvu javnih del je baje prevrnilo
police in pomešalo papirje. Po prvem
sunku so se ponavljali še razni sunki čez
dan; aparati so jih začrtali kakih 50.

Palestina in Mezopotamija.

Lord Rothermere, lastnik cele vrste
angleških listov, je sprožil v svojem
tisku predlog, naj bi se Italiji odstopil
kolonialni mandat nad Palestino in Me-
zopotamijo. Angležem da ti mandati nič
ne nesejo, ampak da imajo le stroške za-
nje. Italija pa rabi prostor za svoje šte-
vilno prebivalstvo, zato naj bi ona te
kraje prevzela. Tako predlaga Rotherme-
re. Angleška vlada se ni o ti reči izjavila.

Znamenita letnica 1877.

V Pragi se je nedavno na lep način
vršila 50-letnica rusko-turške vojne, ki
je prinesla svobodo balkanskim Slo-
vanom.

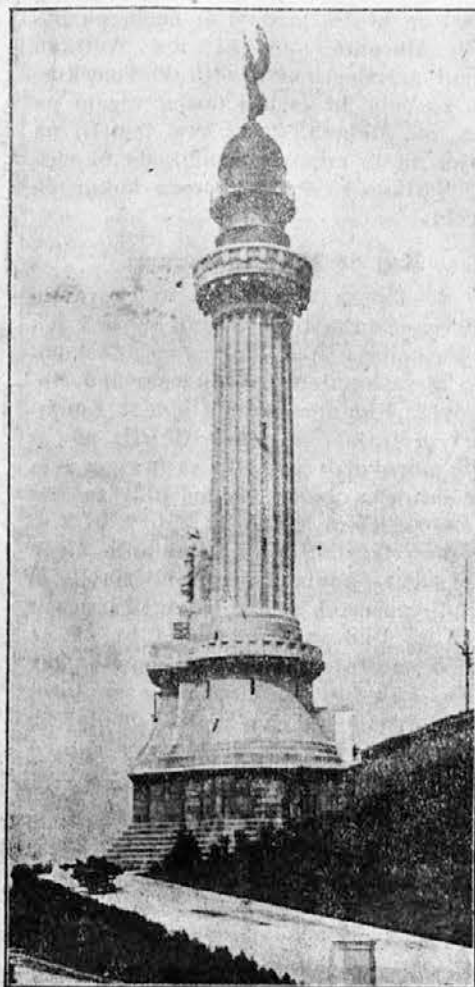
Novi svetilnik za tržaško pristanišče.

Slovesna otvoritev v navzočnosti kralja.

Greta je ena izmed lepih točk na
tržaških tleh. Starejši rod jo je
znal ceniti, zato so južno železnico
porinili od Barkovelj skozi grič
proti Rojanu, da bi Greta ostala v
zvezi z morjem. Kasnejši inženirji
so v stiski za prostor pozabili na
okus in preložili progo k morju.
Sedanja mestna uprava je zopet
jela misliti bolje o Greti ter jo do-
ločila za gradbo vil. Tudi cesto za
avtomobile bodo preložili, kajti se-
danja je v skrajno slabem stanju.

Tu na Greti, visoko nad morjem,
leporiden iz mesta in iz Barkovelj
se dviga novi svetilnik — Il Faro
della Vittoria — ki zasluži nekaj
pozornosti. Načrt je izdelal tržaški
arhitekt Arduin Berlam, sin Ro-
berta, ki je bil tudi arhitekt. Vi-
soki stolp ima obliko lepotegega
stebra s podstavkom, okusno
nažlebečanim trupom in izvirnim
oglavjem. Delo je izvršila Zveza
bojevnikiških zadrug pod vodstvom
inženirja Guidona Cirilli. Kamen
podstavka je kraški, stebel pa je
iz osorskega apnenca. Na pod-
stavka stoji ob stebri kip mor-
narja v štirikratni naravni veli-
kosti. Pod kipom visi železno sidro
bojne ladje «Audace», ki je prva
pristala v našem pristanišču 3.
novembra 1918. Kupolo, ki stebel
krije in vsebuje laterno, je narisal
g. Kenda, izdelala pa turška
Curci iz Neaplja. Na vrhu kupole
je velik bronast kip s perotmi: pred-
stavlja Zmago. Izdelan je bil v kovaški
delavnici Jakoba Srebot, mojster-kipar
pa je Ivan Mayer.

Luč, ki bo svetila iz laterne na tem
svetilniku, bo električna svetilka, močna
za 4500 sveč. Fresnelov aparat bo to luč
okrepil tako, da bo svetila z močjo
1.250.000 sveč. To bo največji svetilnik
v Italiji. Luč se bo videla 36 morskih milj
daleč; videla se bo tja do Poreča in do

izliva Piave. Električno silo bo svetilnik
dobival iz skupnega elektrovođa. Vendar
je poskrbljeno, da luč ne bo ugasnila, če
se prekine v tem elektrovođu. Svetilnik
ima namreč svoje lastne električne na-
prave za rezervo, eno za kratke, Trža-
čanom dobro znane in neljube prestanke,
drugo za daljše, ki se bolj redko javljajo.

Kralj Viktor Emanuel pride v sprem-
stvu bojnega brodovja v Trst dne 24. t.
m. ob 9. uri. Zvečer ob 7. se poda na
Greto otvoriti novi svetilnik.

Trst bo postal lepši.

Staro vojašnico sredi Trsta bodo tekom
tega poletja podrli. Delo so prevzele tri
stavbinske tvrdce ter so se ga že lotile.
Vojaštvo je sedaj v novih, lepih vojašni-
cah v Rocolu.

Velik načrt za olupšavo Trsta je, po-
rušiti del starega mesta in napraviti
krasen širok korzo od sedanjega korza
tam, kjer je trg Santa Caterina pa tja v
ulico Cavana. Mestna občina je že skle-
nila tozadevno pogodbo z družbo, ki nosi
ime «Società Italiana Grandi Imprese». Nova
cesta bo 15 m. široka, ob straneh
bodo hodniki za pešce pod oboki na ste-
brih. Delo mora družba dovršiti v 20
letih. Sproti kakor se bodo stare hiše
podirale, bodo se gradile po drugih de-
lih mesta nove v zadostnem številu za
družine, ki bodo morale zapustiti stare
brloge. Pri podiranju starega mesta
upajo odkriti ostanke nekdanjega rim-
skega gledališča. Dela bodo stala okroglo
160 milijonov.

Kongres narodnih manjšin.

Koncem poletja se vrši v Zenevi pri-
hodnji manjšinski kongres. Tajništvo
pripravljalnega odbora se nahaja od 1.
aprila na Dunaju, IV., Margaretenstr. 38.

Sova napadla dečka.

V mariborsko bolnišnico je prišel pred
kratkim iskat pomoči 14leten krepek
fant in okolice Ormoža. Manjka mu levo
oko in se pozna na okolici izteklega
očesa, da mu je roparska ptica zasedla
kremplj v oko Po zdravniškem pre-
gledu je fant pripovedoval, da sta stala
z bratom neki večer pred hramom. Bilo
je že proti mraku in gledala sta izpred
hrama na precej oddaljeno bukev, na
kateri je krmila sova mladiče. Kar naen-
krat je mogočno zašumelo nad obema in
sovi kremplji so se njemu zasedili v
levo oko. Napadeni je zakričal iz polne-
ga grla in ko je roparica opravila svoje
delo, se je zakadila v brata, katerega je
močno razpraskala po glavi in obrazu in
je odletela nazaj proti bukvi, na kateri
ima mladiče. Na očesnem oddelku so
fantu še izrezali od krempljev ranjeno
kost in bo ostal celo življenje živa priča,
da se sova res loti človeka. Treba še
poudariti, da omenjena fanta sove nista
dražila s kakim vikanjem, ampak sta
jo opazovala čisto mirno in tiho.

Povodenj ob Missisipiju

v Ameriki še vedno traja. Voda je zalila
nove pokrajine, iz katerih so morali lju-
dje bežati. Škoda je vedno večja. Vsa
država Luizijana je pod vodo. Novi Or-
lean še ni rešen pred nevarnostjo.

Nov spor med levom in medvedom.

Ruski medved in angleški lev se
strašno grdo gledata. Nevarno je, da se
spopadeta. Angleški notranji minister je
s policijo vdrl v prostore sovjetske trgo-
vinske delegacije v Londonu. Vse so
prevrnili, v kleti razbili cementne var-
nostne celice in prevrtali železne bla-
gajne. Iskali so dokumente, iz katerih
naj bi se dokazalo, da ruska trgovinska
delegacija dela boljševiško prevratno
propagando med angleškim delavstvom.
Notranji minister pravi, da je res našel
zajemljive papirje, povedal pa še ni,
kakšne. Ruski zastopnik Rosenholz je
protestiral, pa zaman. Zato so v Moskvi
močno razburjeni in so delali demon-
stracije proti angleškemu zastopniku.
Najbrž se bodo vse zveze med angleško
in rusko vlado pretrgale.

Zrakoplovci.

Nungesser in Coli, ki sta se 8. maja
spustila na pot iz Pariza proti Njujorku
z letalom, sta se izgubila brez sledu. Go-
tovo sta našla smrt kje v oceanu. V Ame-
riki pa se pripravljajo na enak polet v
nasprotni smeri kar trije zrakoplovi.
Chamberlain in Bertaud poletita na ita-
lijanskem letalu «Bellanca», Byrd poleti
na letalu Fokkerjeve vrste, imenovanem
«Miss America». Tretji letalec je Lindberg
z letalom «Ryžu» ove vrste. Lindberg
namerava vzeti najkrajšo črto do Pariza
brez vsakega spremljevalca. Pot je dolga
nekaj manj ko 6000 km. Vsi trije letalci
teško čakajo ugodnega vremena. Med tem
pa je De Pinedo na svojem «Santa Ma-
ria» že obletel Njujork, Filadelfijo, Novi
Orlean, Saint Louis, Chicago, Montreal
ter obkrožil tako v kratkih oddelkih pol
Severne Amerike.

Strela ubila dekleta.

V ponedeljek 9. maja je v Šoričih na
Kanfanaščini strela udarila skozi dim-
nik v hišo Šimeta Putine. Ubilo je pri
ognjišču malo hčerko, potem pa še v
hlevu eno kravo in jagnje.

ZANIMIVOSTI.

Staroslovenska imenitnost.

V črniški dekaniji na Goriškem hranijo
misal (mašna knjiga za oltar). Na prostih
platnicah je napis v glagolici. Zapisano
pa je tole: «1583. miseca juna na 15.
pride k nam v Kamnane g. škof videmski
i nas vižita ta isti dan na svetoga Vida;
tako hoti da mu Mašu hrvački pojem pred
vsiimi doktori i pred vsim pukom v crikli
sv. Mihela v Kamenah. Ja pre Frančeško
Valentič, dalmatin od Raba». — Pri-
stavljen so še nekatere beležke manjše
vrednosti, na primer, da je ta misal
cerkvi prodal itd. — V Kamnjah pri
Črničah se je tedaj 15. junija 1585. pela
staroslovenska sv. maša, in sicer spričo
in na zahtevo videmskega škofa in nje-
govega spremstva.

Ribe, ki počijo.

Če potegneš ribo, ki živi na dnu mo-
rja, nenadoma gor na zrak, tedaj riba
poči. To pa zato, ker je v njej visok prit-
isk, sicer bi ne mogla prenesti pritiska
vode v morskih globinah. Na zraku pri-
tiska od zunaj ni, znotraj je še, zato
riba poči. Če pa ribo počasi vlečeš gor,
se sproti privadi spremeniti notranji
napon in tedaj ne počijo.

Poceni avtomobili.

Izdelovalec avtomobilov Ford je dobil
hudega tekmeca v ameriški družbi
Motors. Kar kosata se, kdo bo bolj po-
ceni. Sedaj je določil Ford ceno na-
vadnih avtomobilov na 150 do 175 do-
larjev. Če bi ne bilo visoke uvozne ca-
rine, bi si za to ceno tudi pri nas marsi-
kdo lahko omislil avtomobil; 150 do-
larjev je 3000 lir.

Pijte kakao De Jong's!

Kako je s politiko.

Mali sporazum.

Že celo vrsto let imajo Čehi, Rumuni in Jugoslovani političen dogovor ali zvezo, ki nosi ime Mali sporazum ali Mala antanta. Sklenili so to zvezo s posebnim namenom, da bi enotno in skupno nastopali v zadevah Avstrije in Mažarskega. Avstrija in Mažarska sta ostanki nekdanje dvoglave monarhije, v kateri so imeli vso moč na ti strani Litave Nemci, na oni strani Litave pa Mažari. Narodi, ki so se nepravilnega pritiska iznebili, še vedno gledajo z nezaupanjem na Dunaj, zlasti pa na Budimpešto, boječ se, da se ne bi tam kaj skuhalo proti njihovim koristim. V tem nezaupanju in v ti previdnosti so edini. Evropsko časopisje večkrat zažene, da se bo Mali sporazum razbil, da bodo šli zavezniki vsak svojo pot, ali četudi je na tem kaj resnice, vendar navzlic vsemu Budimpešta družijo tri države Malega sporazuma.

Res je tudi to, da si Budimpešta, kjer sedaj ministruje grof Bethlen, veliko prizadeva, da bi države Malega sporazuma razdružila, toda posrečilo se ji dozdaj še ni. To pa zato, ker si še vedno ni znala pridobiti popolnega zaupanja.

Vprašanje ogrskega kralja.

Mažari so se v mirovni pogodbi zavezali, da bodo spoštovali mirovne pogodbe in v teh pogodbah določene meje. V srcu pa vsak Mažar misli čimprej zopet zasesti Slovaško, Hrvaško, Reko, Bosno in Erdeljsko sploh vse dežele, katere so privadile državam Malega sporazuma (Reka je celo pripadla Italiji). Mažari vedo, da zlepa to ne pojde, zato previdno govore, zagotavljajo, da ne mislijo nič takega, obenem pa delajo na to, da bi svojo deželico okrepili in jo pretvorili v nekak paradiz, kamor naj bi s hrepenenjem gledali čez nove državne plove sosednji Slovaki, Malorusi, slovenski Prekmurci, Hrvatje, vojvodinski Srbi in erdeljski Rumuni. Posebno privlačno pa naj bi bilo tem ljudstvom kraljevo veličanstvo, obdano od sijajnega spremstva ogrskih plemenitav.

Mažari pa računajo na to, da po vojni vsa ljudstva godrnjajo in hvalijo nekdanje boljše čase. Ti časi pa so za preprosto pamet utelešeni v cesarsko-kraljevem veličanstvu. To naj bi torej vleklo narode v mažarski objem. Zato je najbližji ideal mažarske politike, dobiti čimprej zopet kralja. Cesarica Cita tiho in previdno dela za svojega starejšega sina Otona, ki je zakoniti naslednik

zadnjega kralja, pokojnega Karla. Nekateri velikaši pa bi raje imeli pomažarjenega nadvojvodo Albrehta, ki tudi pripada habsburški rodovini. Menda bi se tudi admiral Horty, čuvar krone, ne branil, ako bi jo velikaši njemu na glavo potisnili.

Nedavno je bilo brati, da je mažarska vlada poprašala tudi pri papeški vladi, kaj tam mislijo glede kralja. Kardinal Gaspari je baje odgovoril zelo modro, da se Vatikan ne misli vtikati v to, koga naj Mažari za kralja postavijo; če bi pa postavili Albrehta, ne bi mu Vatikan priznal privilegijev (predpravic) cerkvenega značaja, ki so bili doslej vezani na krono sv. Štefana. Če ta vest temelji na resnici, bi ta odgovor značil, da bi najbrže Vatikan raje videl Otona kakor pa Albrehta.

Kaj dé Mali sporazum.

Vlade Malega sporazuma so napravile konferenco ministrov. Sestali so se v petek 13. maja v Joahimovu na Češkem. Čehi je zastopal Beneš, Jugoslovane Marinković, Rumune pa Mitileneu. Konferenca je trajala tri dni. Ministri so o svojih pogovorih izjavili čenikarjem zelo malo jasnega. Izdali so pa tudi za vso javnost posebno izjavo, iz katere bi bilo razvidno le stališče Male antante glede Mažarskega. Ministri namreč izjavljajo, da Mali sporazum ostane trden (t. j. nezupanje do Budimpešte ostane) in da se morajo spoštovati mirovne pogodbe ter stanje, kakršno je. Morda so se torej uprli volitvi ogrskega kralja, vendar iz te izjave ni mogoče tega za gotovo spoznati.

Razmerje do Rusije.

Drugo važno vprašanje, ki so ga razmotrili v Joahimovu, je razmerje do Zveze ruskih sovjetskih republik. V tem si trije mali zavezniki niso edini. Rumunija je neposredna sosedna Rusije ter ima Besarabijo, katere pa Rusi ne priznavajo Rumunom. Od tod trajna diplomatska napetost med obema. Čehi in Jugoslovani so Rusom prijazni kot slovanskim sorodnikom in tudi Rusi jih dokaj prijazno gledajo. Le boljševizem jih loči. Če bi Rusija jamčila, da ne bo podpirala komunistov v Jugoslaviji ali na Češkem, takoj bi ti dve državi stopili z njo v ozko zvezo.

Ker Mali sporazum v ti reči ne misli enako, so ministri morali radi ali neradi priznati drug drugemu prostost, da se z Rusi vsak zase pomeni, kakor njemu kaže.

Albansko vprašanje.

Brez dvoma je bil v Joahimovu govor tudi o razmerju Jugoslavije do Italije. Kaj se je sklepalo se ne ve. Zdi se pa, da si Jugoslavija ni mogla zagotoviti podpore obeh zaveznic v ti reči. Menda sta jo obe nagovarjali, naj se z Italijo sama mirno pobota.

Med tem, ko je zboroval Mali sporazum v češkem Joahimovu, sklenila je Italija nov dogovor z Albanijo ter ga objavila v listih. Ta novi dogovor določa: Če bi kdo zahteval od italijanske ali od albanske vlade, naj se glede tiranske pogodbe spusti z njim v pogajanja, da bi se pogodba kaj spremenila ali kaj drugače razlagala, ali da bi kdo tretji pristopil kot soudeleženeec k ti pogodbi, ali sploh kar bi se dotikalo razmerja med Italijo in Albanijo; za vse take slučaje se obe vladi zavezuje, da nobena ničesar ne

ukrene, ne da bi se prej s prijateljico posvetovala, da bosta vse ukrenili sporazumno ter se morebitnih pogajanj obe udeleževali.

Novica o tem najnovejšem dogovoru med Italijo in Albanijo je prišla v Joahimov sredi konference. Če je pa kaj vplivala na posvete Male antante, se ni še zvedelo.

Skrbna mati

daje svojim otrokom kakao **DE JONG'S** da čvrsto rastejo in zdravi ostanejo. To je prvovrstno krepilno sredstvo za majhne, za stare in za take, ki so prestali bolezen.

Kaj nam z dežele pišejo

KOSTANJEVICA na Krasu.

Da povem resnico, moram reči, da propadamo gospodarsko in kulturno. Sli smo za 50 let nazaj. Tod so nekatere ženske, ki bi hotele vsak dan hoditi v svili kot Parižanke. Ubogi očetje, kaj pa vi mislite? Čemu se trudite in zbirate? mar le zato, da vam hodi žena ali hči vsak dan v novi obleki? Povem vam, da naša vas ne bo mogla vzdrževati te mode. Že šolarji so vsi razbrzdani in vsega slabega navajeni. Fantiči, stari komaj 15 let, vsako nedeljo pljejo in razgrajajo. Ali ne bi se dalo tudi to kaj zaježiti? Spravimo svoje bralno in pevsko društvo zopet bolj k moči, katero zdaj komaj še diha. Kar se tiče cerkvenega petja, moramo biti hvaležni g. Francu Spačalu, ki se večer za večerom trudi, da bi kaj dobrega naučil trde kostanjeke glave.

Pred vojno smo imeli tukaj lepo štiriglatko zbiralnice vode, ki nam je bila velika dobrota ob suši. Zdaj je vsa polna vojnega materiala in predno bo lepo urejena, moramo še čakati boljših časov. Bila nam je koristna tudi zaradi rib, ki smo jih vsako leto polovili iz nje.

Naša cerkev se dobro dodeluje. Bog daj, da bi njen patron sv. Martin kmalu prijezdil na konju na veliki oltar.

Pot, o kateri je že bilo govora, je še zmerom enaka. Namesto da bi jo gleštali kakor tiče, pa govore, da bodo naročili valjar, le kdo ve kdaj. Pravijo: saj ni take sile! Ali boš tudi ti, kmēt, ko pride iztirjevalec na vrata, govoril: saj ni take sile za davke? Prav bi bilo, da bi tudi pri nas zazyonil že zvon pravice.

Vaščan.

Iz vatovske duhovnije.

Lansko leto smo pri nas imeli zelo žalostne velikonočne praznike brez vsakršnega cerkvenega opravila. Letos, hvala Bogu, ko imamo zopet svojega duhovnika, smo tudi praznike lepše praznovali. Obredov Velikega tedna se je ljudstvo pridno udeleževalo, prav obilna

pa je bila udeležba pri vstajenju na veliko soboto. Slovesnost so povzdignili pa tudi naši pevci. Tem so priskočili tudi nekateri fantje, ki bivajo v Trstu, pa za večje praznične običaje domačijo. To je lepo in hvalevredno. Ljudje se vprašujejo: Kdo jih uči peti? Odkar je odšel od nas g. Cerar, ki je zdaj župni upravitelj v Šmarjah pri Kopru, jih ne uči nikdo. On pa jih je veliko učil, ko je bil tukaj, pa tudi fantje in dekleta so vztrajno hodili k vaju in se niso ustrašili slabega vremena. Naj le še dalje vztrajajo v ljubezni do lepega petja.

Na Velikonoč je začelo med službo božjo mesti kakor o Božiču, da so bili vsi hribje beli. K sreči je to trajalo le malo časa.

Iz RICHMANJ.

Praznik Varstva sv. Jožefa je lepo potekel. Imeli smo 3 sv. maše: prva je bila ob 6. uri tiha; kakih 100 oseb je pristopilo k sv. obhajilu; pri drugi sv. maši ob 8. je svirala naša domača godba prav izvrstno primerne cerkvene skladbe; ob 10. pa je bila slovesna sv. maša z lepim petjem, za kar gre pohvala g. pevovodji Švari in vrlemu predsedniku društva g. M. Komarju. Popoldne po blagoslovu se je razvila prav lepa zabava v gostilni pri Švari. Številno občinstvo se je kratkočasilo ob zvokih godbe in petju mešanega zbora «Slavčka».

Naša cerkev je bila tudi za prvi maj lepo okinčana z zelenjem in cvetjem. V Gorič pri Lipičarju pa smo naročili novo zastavo za procesijo. Zastava bo stala 1000 lir. Preprosta služkinja, iz Loga je darovala v ta namen 600 lir, drugo bomo zbrali po vasi. Dne 12. junija bomo zastavo blagoslovili in za kumovanje naprosili par gospodičen iz Richmanj. Pri cerkvi smo tudi pobirali vsa zunanja vrata in tako tudi pri župnišču; v ta namen je nekdo daroval 100 lir, nekdo drugi pa množino barvila.

PODLISTEK.

Jindrich Š. Baar

(Prevedel Grušenjka)

Mrliška žena.

V.

Temna novemberska noč je ležala na počrneli kakor oropani in požgani okolici. Na nebu ni svetila niti ena zvezda, jesenski veter je bučal v vrhovih golih dreves in ugašal na Močilih modrikaste lučice plašnih vešč... Celi Posek je tonil v globoki temi in trdem snu. Samo dve zastrti okni v pročelju hiše pri Jirakovih sta bili slabo razsvetljeni in temne sence so poletavale po njih.

Tam za njimi je umiral gospodar. Dolgo se je boril s smrtjo in sreča se je menjavala. Zdaj se je zdelo, da smrt beži in se Jirak ozdravi; zdaj so ga spet zapustile vse moči, da je podlegel v borbi, pa ni podlegel. Domačim je to postalo že vsakdanje, privadili so se na kašelj in na zamolkli glas, dokler jih ni danes prebudilo strašno hropenje bolnikovo. Prva je priskočila žena in prižgala luč. Zagledala je moža, kako si z odprtimi ustmi prizadeva vloviti sapo, prsa se mu močno dvigajo in spet padajo, kakor bi ga za grlo dušila nevidna roka....

«Za Boga, mož, kaj ti je?» ga je ogovorila. Njegove oči pa so že bile obrnjene proti stropu. Ušesa so oglušela, usta onemela. Veli-

častvo smrti se je bližalo in njena moč se je širila okoli.

«On umira, a jaz sem tu sama z otroci. Kaj naj počnem», je vzdihnila. In spet se je prva njena misel obrnila do stare Kotejske.

«Rožica, vstani, naglo se obleči, vzemi svetilko in pojdi po mrliško ženo. Oče nam umira».

Rožica je bila vedno hitro dekle. Še domela ni vse groze materinih ukazov in že jih je spolnila. Še le pod oknom Kotejske, ko je sama izrekla to grozno vest: «Oče nam umira —» jo je popadla žalost in strah in se je razjokala.

«Pačakaj nāme, pojdeva skupaj», se je odzvala babica in se je naglo dvignila iz gorke postelje. Vsa v snu še spoznala ni, kdo jo kliče — še le zunaj je spoznala dekle ni se sama, prestrašila.

«Pojdi, ljubo dekle, pojdi», jo je prijala za roko. Ta pot ni zate. Mamica bi morala poslati hlapca ali deklo. Ti sama bi lahko obolela. Se vidi, da ste pri vas že zgubili glavo».

Smrtni boj gospodarjev je postajal vedno hujši, hropenje strašnejše in ženini jok se je čul do praga.

«Ne jokajte in ne kričite», je ostro velela Kotejska že na vratih. «To umirajočemu ne pomaga. Vsi poklekните, jaz pa bolnika potolažim in zmolimo litanije». Odvila je iz papirja svečo in jo prižgala, nato je potisnila rožni venec s križcem Jiraku v roko in šla trikrat z gorečo svečo okoli postelje in mu jo

je trikrat postavila na prsi in glej bolnik se je pomiril. «Gospod, usmili se ga», je začela brati iz knjižice in vsi so za njo zvesto in pokorno odgovarjali.

Ko so odmolili, je hropenje prestalo.

«Zaspal je», je tiho šepnila kmetica Kotejskovi na uho.

«Da, a na veke», je rekla starka in vstala z golih tal, ter odprla na stečaj oba okvirja na oknu. — «Zdaj se pa razočite, jok vam olajša bolelost», je opomnila mirno in tudi nji sami so tekale solze po nagrbčenih licih.

Zunaj je odtrotil stražar dvanajsto uro in prišel k oknu poprašat, kaj se je zgodilo, da je še luč v sobi.

«Gospodar je ravno zdaj umrl», je povedala Kotejska. «Ne pozabite zjutraj takoj po svetem jutru zvoniti zanj». Sama pa se je ponudila: «Ako hočete, ostanem tu z vami do jutra».

«Ko bi bila tako dobra! Nikdar vas ne pozabim. Zares ne vem, kaj bi tu sama počela», je ihtela kmetica.

Nobenemu se ni hotelo spati, Kotejska pa je vse zagnala v posteljo. «Ostanem tu samo, z materjo. Kdor se boji, naj moli in strah ga mine. Nama bi bili vi samo za nadlego». — Napravila je ogenj in hitro zagrela vodo. — «Do jutra ubožčka umijemo in preoblečemo. Pripravite perilo in odberite obleko, katero mu želite dati v grob!»

«Ima še vso poročno obleko: prav tako, kakor je stal kot ženin pred oltarjem».

Prvi maj so po stari šegi proslavili vaški fantje. Ponoči so postavili sredi vasi zelo lep maj. Na 15 m visokem drog je bila pritrjena lepa zelena črešnja z obilnim okrasjem papirnatih trakov. Fantje so zbrali med seboj precej lir za maj, a so tri četrtine nabranega zapili isti večer. To je stara naša napaka, da vidimo v pijači višek zabave in ponosa... V teh dneh so tudi vojaški novinci odhajali zdoma; tudi za to priliko so bili v železni srjaci slabe navade. V nedeljo 8. maja je bilo v Rimanjih kar 8 avtomobilov. Čemu ta potrata? Dan na dan hodijo številni mladeniči peš čez hrib v Trst na delo in zopet nazaj, to pot pa niso mogli. Pijača, harmonika in vrišč, to pa je bilo kar več dni naprej. Tako je ukoreninjena malovredna ta šega, da ne da fantom pametno razmisli. In kje se toliko denarja vzame v teh časih, ko vse tarna o pomanjkanju?

MISLIČE.

Kakor drugod je tudi pri nas gospodarska stiska. Občinske davke smo morali plačevati tudi za nazaj, in sicer lani za l. 24. in 25., letos pa za l. 26. in 27. Eno dobro pa je v naši vasi, ki se redko najde: pijačevanja ni. Pred leti smo imeli dve gostilni, zdaj je še ena in še ta največ prazna; povečini posedajo v nji tuji, domačin le redkokateri. Dokler so nam trije rodile, smo ga pili doma in še katerikrat v gostilno zalezli. Zdaj nam je trije uničila uš. Vajeni smo bili domače vremščine, ki je bila ob dobrih letinah izvrstna pijača. Gostilniško vino nam ne gre. Žejni gremo, če smo doma, k škafu pil, če smo pa zunaj, poklekne mo k izviku, pa se je pošteno napijemo in še rečemo: Oh kako je dobro! pa zdravi ostanemo in pametni. — Prodajalna se je tudi ena opustila. Ljudje, ki so se pri nji zadolževali, pa so dobili opomine od advokata. Nekateri so prodali zadnjo kravico iz hleva, drugi so se šli zadolžiti v banko.

Brkinski.

OBROV.

Veselo te pozdravljam. Mali list, čeprav nisem tvoj naročnik. Upam pa, da v kratkem postanem, ker te rad berem. Zadnje čase večkrat kaj prineseš iz našega kraja, kar vzbuja zanimanje, pri pametnih ljudeh priznanje, pri nerodnih pa jezo. Zato se tudi jaz oglasim z majhnim dopisom ter se nadejam, da zagleda beli dan. Vsled zadnjega dopisa, v Malem listu so se nekateri razburili in začeli loviti dopisnika, kdo bi bil, ali kdo bi ne bil. Sum so vrgli posebno na enega fanta, ki pa odločno odvrča sum in se je celo izjavil, da bo tožil tiste, ki ga doize dopisovanja. Sicer pa imamo v Obrovem svoje časnikarje. Proti dopisu v Malem listu so spet nabili na zid nekake groznice. Tista «stranka» se torej čuti prizadeto. Dobro bi bilo dognati, v kateri hiši se kujejo «časopisi» te čedne družbe. Po mojem mnenju naj bi vaški župan na zborovanju prepovedal tisto čedkanje po zideh, če ne pa naj bi se občinska oblast v Podgradu ali orožniki zavzeli, da se nespodobnosti na pravi konec. Kak pameten človek naj bi onakov listič spravil in izročil oblastem, pa bi bil kmalu red.

SLIVJE-MATERIJA.

Dimnica. Prejeli smo sporočilo, da se slivarska jama «Dimnica» ne odpre 15. maja, ampak 22. maja. Uredništvo je prejelo tudi reklamno publikacijo o Dimnici, izdano na finem papirju in s slikami jamskih delov. Publikacija je napisana v italijanski, nemščini in francoščini. Italijansko so govori namreč v Skadanščini, nemško na Artvižah, francosko pa v Povžanah. Tako bo knjiga vsem lepo razumljiva. Markovcem treba povedati, da se Dimnica imenuje «die Grotte des Rauches».

SV. LUCIJA.

V našo vas, ki leži ob izlivu reke Idrijce v penečo se Sočo, pride vsako leto mnogo letovnikov, da se tu nasrkajo svežega gorskega zraka, katerega tako zelo primanjkuje v zaprašenih mestnih ulicah. Vsako leto pustijo v naši občini obilo denarcev. Posebno zaslužijo ob tem času trgovci in gostilničarji, ki imajo letovnike na hrani in stanovanju. Marsikaj zdrkne tudi kmetu v žep, ki prodaja letovnikom jajca mleko itd. Tudi naš občinski načelnik je spoznal, kolike koristi nam donajajo tuji; zato je dal vsi vas lepo očistiti vsake nesnage. Ob poti pa, kjer se navadno šetajo letovniki, se je nasadilo mlado drevje, kakor na primer orehi, kostanji itd. Počestlat je ob tej priliki izdal na svoje občinarje proglas, kjer jih poziva, naj ne puščajo na poti drv in druge šare in naj imajo okoli svojih hiš lepo čisto, da se bo naša vas lahko imenovala «letovišče».

Vaščan.

Iz nakelske občine.

Željan razvedrila in ker me je zanimalo zvedeti, kaj je novega po svetu, sem predpreteklo nedeljo ostavil domači krov ter jo mahnil v prijazni Matavun,

kjer se je vršila spomladanska veselica italj. planinskega društva. Da si prikrajšam pot, sem jo udaril kar preko Lezeč po znani stezi mimo Brežca ter dalje skozi zeleni gozdiček ki se košati ob znameniti škocijanski jami. Že med potjo sem pa zapazil neko spremembo. Stezo so tu pa tam razširili in v gozdičku nasadili ob nji mlada drevesca. Pospešil sem korak in bil kmalu na cesti. Tu pa me je zajelo vrvenje in šumenje razigrane množice, vmes je igrala godba lahke in poskočne in tudi plesavci so prišli na svoj račun. Ker pa je bilo v Matavunu ljudi kot mravelj, sem jo rezal naprej proti Naklemu. Spotoma se mi je pridružil, videč, da ne držim glave preveč pokoncu, neki kmet. Prereševala sva to in ono, kar pa utegne zanimati bralce Malega lista, je sledeče: Občinska pisarna se ne nahaja več v starem poslopju, ki v zdravstvenem oziru ni bilo na mestu, ampak se je preselila v hišo posestnika Gombača, kjer ima občina tri sobe v najemu, za katere plačuje primerno odškodnino. Nadalje: v občinski službi se nahajajo trije uradniki, in sicer en tajnik ter dva pomožna uradnika; med slednjima je eden Slovenec. Kakor se tudi sliši, se preseli občinski urad prej ali slej iz Matavuna v Divačo. Če bo tu posloval v najetih ali v lastnih prostorih, je pa vprašanje občinskih in državnih financ.

O marsičem bi še lahko razpravljala, ker pa se je jelo večeriti, sem se prijazno poslovil ter odšel proti domu.

Izletnik.

ŠKOFLJE pri Divači.

Prvi dan majnika! Vsa dolina v cvetju, prežeta žarkov majskega sonca in napolnjena omamnega vonja pomladi. Na vas pa je mučno legel vtis vesti, da leži na mrtvaškem odru krotki, prikljubljen in iskreni prijatelj vseh vaščanov: Pepi Ambrožič.

V nedeljo popoldne so se v gruči zbirali ljudje iz cele fare in okolice, da bi se poklonili spomenu pokojnika in ga pospremili na zadnji poti v priznanje njegove veličine. Prišel je Gospodov služabnik, blagoslovil pokojnika, in jok, ki se je utrgal od njegovih domačih v množico, je udušila Vigred, ki je zavnela iz grl cerkvenih pevcev. Kakor se je čutilo, da je prihajala res iz srca, tako je tudi globoko segala v srca navzočih, in le ihtenje, ki so ga zalivale solze, je potrpevalo množični vtis pesmi. Domači fantje so dvignili krsto, in spet je udaril jok med ljudi.

Iz naše male cerkvice so spet zaplavali akordi žalobnega psalma «Miserere», in kakor ukopana je množica zastrmela ob pretresljivi narodni nagrobnici. Spomladaj vse se veseli, ki je kakor iz silne daljave zadonela ter spet izzvencala v daljo in razboljeno odmevala v srcih.

In spet se je utrgal plač med množico, ko je zaplavala prek njene sredine krsta, toda krepka grla so ga zastrla z žalobnimi akordi psalma. Za krsto pa se je razvil veličasten sprevod, kakršnega škoflje še niso videle in brččas tudi Vremska fara ne. In zdelo se je, kakor bi tudi vsa narava sočustvovala s človekom: cvetje v drevju in travi je drhtelo, zapiralo svoje čašice, pliški so umolkli v spoštovanju, zrak se je umiril in zadržal svojo pomladno dehljivost, in tudi sonce je kakor presenečeno vztrepetalo in zameglo svoje tople žarke.

Na pokopališču se je od blagega Pepeta z iskrenimi besedami poslovil Miroslav Tožen, in ko so odjeknili poslednji akordi z močnim občutjem zapete «Blago mu», je spet zajelo vse navzoče močno ihtenje, ki ga je še stopnjevalo votlo bobnenje, ko so prvi kosi grude padali na krsto. S težkim sreem in sklonjenih glav so ljudje polagoma zapuščali pokopališče.

Ni bil slaven človek ta Pepi, tudi ne učen, niti bogat. Bil je rojen v revni hiši, s slamo kriti — še stoji stara stavba št. 36 — po stanu pa čevljar. Toda njegova krotkost, skromnost, pridnost, ljubeznivost, in dobrota so ga naredile velikega, priljubljenega in uglednega.

Vašnji fantje in dekleta so mu preskrbeli po en venec, cerkveni moški zbor pa mu je na lastno pobudo zapel. Prav je tako: rad je pel in v petju smo ga pokopali. In ogromna množica ljudi ga je spremila na zadnji dom po veliki večini ne radi običajnih obveznosti.

Vsem: Bog povrni!

DORNBERG.

V nedeljo 15. t. m. so prišli iz Trsta na izlet skavti (exploratori) v lepih uniformah. Najlepši vtis pa je naredilo njihovo vzorno obnašanje v cerkvi. Svoj izlet so tako uredili, da so dolžnostni nedeljski maši prisostvovali v Dornbergu. Med mašo so vsi imeli v rokah molitvene kajičice; od «svet» do zavzivanja so klečali. Njih vedenje je bilo najlepši zgled vsem navzočim. Ljudje so se po tem pogovarjali: Glejte, iz Trsta so, pa se tako krščansko vedejo. Včasih pa pridre kakšni izletniki, ki le pohujšanje delajo, čeprav slovensko govore. Ali ne bi mogli

tudi tržaški Slovenci svoje mladine krščansko vzgajati in tako vzorno organizirati?

«Majni ples» so napravili pri nas. Boljše bi bilo, če bi g. podeštat take reči enostavno prepovedal. Ali nismo še dovolj berači? Društvo «Čitalnica» baje name-rava izključiti nekatere člane, ki jih je ples premotil. Tako se nam zdi prav.

IDRIJA pri Bači.

Poštne razmere na Idriji pri Bači in v Bači so se pred kratkim nekoliko spremenile in izboljšale in sicer v toliko, da dobivamo sedaj pošto en dan poprej, nego do sedaj. Uprave naj sedaj ne pošiljajo časopisov več v skupnem zavetku v Sv. Lucijo, ampak posebej za Idrijo pri Bači na naslov «Idria della Baccia» in za Bačo zopet posebej z naslovom «Baccia di Modrea». Tudi za druge poštne pošiljke ni treba več poleg ostalega naslova pisati tudi «p. S. Lucia di Tolmino».

Prosimo občinstvo in uprave časopisov, da te spremembe upoštevajo in se po njih ravnaajo.

Iz Gor. Branice.

Naše prosvetno društvo priredi na tukašnji cerkveni shod na Vnebovoh dne 26. t. m. ob 15. uri popoldne veliko prireditve, s sledečim sporedom:

1. Stellucce stelline — deklamacija.
2. Lovčeva nevesta — deklamacija.
3. Dneva nam pripelji žar — moški zbor iz Rihemberga.
4. Vojaki na poti — moški zbor iz Rihemberga.
5. Sin — E. Gangl, drama v 4 dejanjih.
6. Veselo igra o žalostni princesi.

Iz prijaznosti sodeluje tudi pevski in tamburaški zbor bratškega društva iz Rihemberga. Po veselici, petje, godba, šaljava pošta itd.

Za obilno udeležbo se priporoča.

Obdobje Prosvetnega društva Branica.

VEDRIJAN.

Jaz sem star naročnik Malega lista pa vedno z veseljem pričakujem Dese-tega brata, da pove kakšno novico po svoje. Škoda, da nima tudi v naši vasi kaj več prijateljev, da bi se tudi z njim kaj pomenil. Res so slabi časi, kakor povsod, toda Deseti brat bi že vsakega potolažil, le povabiti bi ga morali v hišo.

GORENJE pri Postojni.

Prejeli smo dva dopisa o isti reči in iz obeh povzemamo:

Na belo nedeljo je bila v Gorenjah redka cerkvena slovesnost: blagoslov novega bandera. Vse vasi v studentski župniji imajo vsaka svojo zastavo, zato tudi Gorenje niso hotele ostati v ozadju. Vas šteje le 25 hiš, pa so se vendar ojunali fantje in začeli delati. Denar, ki ga dobe fantje ob ženitvanjskih slavlji, so shranili (ponavadi se tak denar brazumno zapije). Drugo so še sami skladali in nabirali. Nabralo se je za vse stroške 1580 lir. Ako čitatelj vpošteva današnje težke razmere, mora dati Gorenjem vse priznanje. Č. šolske sestre v Tomažu so izdelale novi prapor za 1530 lir. Na praporu je na eni strani slika presv. Srca J. z napisom: Presv. Srce Jezusovo, v Tebe zaupam. Na drugi strani je slika sv. Lenarta, patrona gorenjske podružnice. Prapor je zlatorumene barve. Ko smo ga dobili, smo ga bili prav veseli, tako je lepo, okusno in umetniško izvršen.

Ker so se nekateri fantje odpravljali k vojakom, se je blagoslov izvršil pred njihovim odhodom. K slavnosti so tudi gorenjska dekleta pripomogla svoj del z olupavo in pletenjem vencev. G. Maganja je dal v svoji hiši prostor za pevske vaje. Peveci so se navdušeno shajali vsak večer po napornem dnevnem delu k vajam pod vodstvom domačega organista. Neki domačin je zložil krasno deklamacijo v pozdrav novemu praporu.

Na dan slavnosti je bilo vreme ugodno, da se je blagoslov in procesija lepo izvršila. Zastavi sta kumovala dva domačina kot boter in beterca. Pevski zbor je zapel «Pozdravljen prapor naš!», mala srčna Gorenjka pa je prednesla deklamacijo. Po blagoslovu je imel č. g. župnik slavju primeren govor. Nato je bila peta sv. maša. Po končani slovesnosti so se vsi vračali domov s prijetnimi čustvi in zadovoljnih src. Prisrčna zahvala bodi izrečena vsem, ki so kakorkoli sodelovali in pomagali.

Naša pošta.

Slap pri Vipavi. Navadite se pravilno podpisati.

Ples in kmečka mladina.

V zadnjem času je prišel ples zelo v navado in v javnosti se mnogo piše o njem. Zato hočem tudi jaz napisati par besed o tem.

Po vaseh, kjer nimajo društev, je ples edina zabava za mladino. Kajti ples lahko priredi vzak najmanj razumen fant in pleše lahko vsako tudi najbolj zarukano dekle. Vendar ne smemo vseh tako soditi, kajti dobe se tudi razumni fantje in zavedna dekleta. Tudi ne smemo kar nakratko mladine obsojati, prizadevati si moramo, da bi tudi razumeli vzroke in okoliščine.

Pomislimo na mladino, ki je dokončala šolo in ima svojih 14 let, n. pr. deklice. Nočejo se več prištevati k šolski mladini. Ob nedeljskih popoldnevih se zbirajo na vasi in študirajo, kako bi si čas krajšale. Prihiti katera in pove, da plešejo v bližnji vasi. Družba se dvigne in napoti prodajat radovednost. Pridejo v dotično vas in se ustavijo kje bolj daleč, potem se pa počasi pomikajo bliže. Fantje jih opazijo in pridejo: Gospodične, greste plesat? Dekleta so prvokrat, sramežljive, a drugokrat si že štejejo v čast, da tudi one plešejo.

Ne bo torej zadostovalo, da samo čitamo kak članek v tem ali onem časopisu. Treba je dobrih in večjih oseb, ki bi se za to mladino zavzele. Za tako delo je treba krepke volje in vstrajnosti. Vsak začetek je težak. In vendar je treba začeti, če se hoče kaj dobrega doseči. Treba je na kmetih večje izobrazbe, da se bo našla tudi boljše zabava nego je ples.

Kmečka dekle.

Priobčili smo z malimi popravki dopis delovne roke. Je branja vreden in tudi premišljevanja.

MALI OGLASI

DOBER SVET je zlata vreden. Proti slabosti in bolečinam v želodcu in glavi, slabemu teku in prebavi, grenkosti v grlu, zaprtju, užijavje «Gasfina». — Izkušeno sredstvo proti kašlju, prehladu, navadnim pljučnim boleznim, influenci, težkemu dihanju je *Prusi sirup*. Proti oslovskemu kašlju je preizkušeno sredstvo *Sirup balsamicus*. — Uspešno sredstvo proti trganju v udih in kosteh, proti bolečinam in trganju v opletih, v križu, v glavi je *Reumazar*, kot tako čina, a *Liniment Lanomentol*, kot mazilo. — Za kožne bolezni se rabi z gotovim učinkom — *Sentjurenj*, *mažilo*, izvrstno za rane, ture, opekline, odrtine; prepreči prisaed, mieti in odli. — *Odlikovani laboratorij LEKARNA PRI ODREŠENIKU — Bistrica*.

GLYKOL CASTELLANOVICH.

Izredno učinkovito brezalkoholno sredstvo proti oslabljenju živcev, spošnemu oslabljenju teka in za ženske v slučajih nerodnosti v čiščenju. Cena steklenice L. 8.50. Za popolno zdravljenje 6 steklenic. Cena L. 45.50. Trst, Via dei Giuliani, 42.

ACQUA DELL'ALABARDA

proti izpadanju las. Vsebuje kina in je vsled tega posebno priporočljiva proti prehladu in za ojačenje korenin. Steklenica po 6 lir — se dobiva v lekarni Castellonovich, lastnik F. Bollaffio, Trst, Via Giuliani 42. — V Gorici, Via Carducci 9 pri Fiegel.

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvrška Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

Zobozdravnik
dr. Sardoč D.
ordinira
v Trstu
via M. R. Imbriani 16 III
(Prej via S. Giovanni)

od 9-12 in od 3-7.

Gospodarstvo

Vzajemna pomoč.

«Gospodarski list» je prinesel izpod peresa D. Doktoriča članek velikega pomena v sedanjem težkem času; zato ga tu bralcem Malega lista ponatisnemo v ravnanje.

«Komu se ne krči srce, ko vidi, kako se selijo naši ljudje? Koliko jih je že šlo preko morja v zadnjem letu? Brezposelnost vedno večja, zaslužka ni, letine slabe, pridelkov ni, kar jih je, ne najdejo kupca. Dohodki so premajhni, a potrebe so ostale iste: otroci hočejo jesti, potrebujejo obleke in obuval. Naše ljudsko gospodarstvo vidno propada. Marsikdo je bil že prisiljen prodati svoje imetje, zapustiti dom in iskati sreče po svetu.

Če bi nam bilo dovoljeno pogledati v knjige raznih denarnih zavodov, ki imajo svoj sedež v naših pokrajinah, bi pa našli, da je vendar mnogo bogatih ljudi med nami. A ti imajo v pretežni večini svoj denar pri takih zavodih, ki so našemu ljudstvu ali tuji ali še celo nasprotni.

Ali je to ljubezen do lastnega ljudstva?

Ali nimamo dovolj varnih posojilnic, ali nimamo Zadrugne zveze v Gorici, katerim brez skrbi lahko izročijo svoje denarje?

Zakaj, pravimo, je tvoja dolžnost, da ne nosiš denarja, svojih prihrankov, drugam?

Naše zadrugne posojilnice in Zadrugna zveza uporabljajo izročeni denar zopet le, da ga izposojujejo ljudskim ustanovam, posojilnicam, zadrugam, po katerih ga dobijo naši ljudje, ki ga potrebujejo.

Skoro v vsaki naši občini imamo posojilnico, ki jo upravljajo naši ljudje sami in imate dovolj priložnosti, da se prepričate, kako posluje v vsesplošno korist. Čim več denarja dobijo te naše posojilnice, tem več lahko koristijo zopet ljudem, ki denarja potrebujejo. Če nočeš, da bi tvoji domačini vedeli, koliko denarja imaš, ga ne smeš samo radi tega odtujiti našemu ljudstvu. Prinesi ga k Zadrugni zvezi, pa bo še vedno služil dobremu namenu, bo prihajal prav našemu kmetu, našemu obrtniku.

Banke in drugi zavodi, ki se čisto nič ne brigajo za koristi našega ljudstva, imajo mnogokrat več hranilnih vlog kakor vse naše posojilnice z Zadrugno zvezo vred. Ko bi bil ves ta denar pri naših ustanovah, ne bi bilo treba nikomur izmed naših ljudi v tujino!

Vsak, kdor v takih bridkih trenutkih misli bolj nase kot pa na svojega bednega brata, je lažnik, če pravi, da ljubi svoje ljudstvo».

Rak na sadnem drevju.

Znana bolezen, ki se posebno rada loti jablane in povzroča v jablanovih nasadih veliko škodo. Pojavlja se v obliki manjših ali večjih ran, ki imajo pa to svojstvo, da se ne celijo kakor navadne rane (ako n. pr. odžagamo vejo), ampak se zajedajo globlje v les in širijo na vse strani. Naredijo se večkrat tudi večje ali manjše brazgotine in bule v raznih oblikah. Največkrat se pokaže na deblu ali vejah, na kakem drevesu samo posamezno, na drugem pa v taki meri, da je rakova slednja veja in vejica.

Za to bolezen niso enako dovzetne vse sorte. N. pr. zlata parmena, kanadka, šampanjska reneta, kardinal so sorte, ki so vobče jako nagnjene k rakovki. Dreve železnikarja, boikovskega jabolka, gravensteinca in drugih pa ni izlepa rakovo. Posebno pospešuje rakovost neugodno podnebje, neprikladna (premokra ali presuha) zemlja, napačno gnojenje (preveč dušika, gnojnice) in pomanjkanje apna v zemlji. Raka povzročajo včasih neznatne rane, odrtine, obtiski in razne druge sicer neznatne vnanje poškodbe, ki se pa ne zacelijo in polagoma preidejo v raka. Tudi huda pozeba mnogokrat zakrivi, da se razvije rak.

Najprej moramo vedeti, kako rakovost

preprečiti. Iz gornjih pojasnil je to lahko posneti. Pred vsem je važno, da izbiramo za svoje podnebne razmere prikladne sorte. Potem ne zasajamo jablan v za duhle, senčne, prevlažne ali celo močvirne lege, če takih zemljišč ne moremo izsušiti. Ali pa sadimo drevje po takih prostorih na gričke tako visoko, da korenine tudi pozneje, ko drevo vzraste, ne dosežejo podtalne vode. Pri zasajanju skrbimo, da ne bo manjkalo v zemlji apna. Pa tudi fosforova kislina in kalij sta zelo potrebni snovi, da ostane drevje zdravo. Apno in fosforovo kislino imamo v Thomasovi žilindri. Z njo založimo zemljo preden sadimo, pa ne bomo imeli opraviti z rakom, zlasti če dodamo še nekoliko kalijeve soli, z gnojnico ali stranišnikom pa zalivamo samo pozimi. Preveč gnojnice in celo ob nepravem času (pozno spomladi in poleti) jablanam ne prija.

Toliko torej v obrambo!

Bolj težko je rakovo drevje ozdraviti. Samo ob sebi je umevno, da je treba najprej najti vzroke rakovosti in jih odpraviti. V tem oziru se pa malokdo kaj prida potruditi. Upoštevati je treba sledeče: Ako se rakovost pojavlja zaradi neprimernih sort, jih je treba precepiti z bolj odpornimi, kjer je zemlja premočra, jo je treba kakorkoli osušiti na ta način, da se voda odpelje; če manjka zemlji apna, ga je treba dodati; če pride teka k drevju preveč gnojnice (v bližini hlevov, svinjakov, gnojnih jam), jo je treba odpeljati itd. Šele potem, ko so odpravljene notranje vzroke rakovosti, poizkušamo bolna drevesa zdraviti s tem, da posamezne rane čisto iztrebimo in izrežemo do zdravega lesa in kože. Tako osnaženo rano temeljito namažemo s 50% mešanico arborina in vode (na liter arborina liter vode). Rane na starih deblih in debelih vejah smemo namazati tudi s samim arborinom.

Močno rakovih dreves pa ne bomo nikdar pozdravili. Najbolje je, da tako drevje posekamo in sežgemo, ker je mogoče, da se rak tudi prenaša z bolnega drevesa na zdravo.

Prepelica: koristna žival.

V Franciji so dognali, da prepelica pokončava nekega hrošča, ki na krompirju dela škodo in v vinogradih nekega drugega hrošča, ki je zelo škodljiv. V naših krajih so se prepelice zelo zatrle; v jeseni so mestni lovci kar preplavljali naša polja za prepelicami in jerebicami, tako da se zdaj le še redkokdaj čuje iz pšenice prijazni pedpedi! Saksonska dežela je raditega prepovedala, da se še naprej strelja koristna živalica. Čisto nepotrebno je seve, da se ta in oni gospod masti s prepelicijo pečenko, skupnost pa trpi škodo, ko se širi mrčes.

Banane prepovedane. Vlada je s posebnim odlokom prepovedala pred kratkim trgovino z bananami. Ta sadež je prihajal iz Afrike in dela na sadnem trgu konkurenco italijanskim domačim pridelkom. Trgovinska zbornica v Trstu se je obrnila do ministrstva s prošnjo, da se vsaj dovoli prevoz banan skozi Trst ven v druge severnejše države, kajti ta prevoz je tržaški trgovini prinašal dozdaj čedne dohodke. Upati je, da bo ministrstvo vsaj prevoz dovolilo. Nam pa ne manjka češenj, marelic, hrušk in drugih sadežev.

Dobiček. Tržaška zavarovalnica «Riunione Adriatica di Sicurtà» je v preteklem letu naredila dobička 10 milijonov, 875 tisoč 999 lir. Na vsako delnico so dali dividende 90 lir ali 18%. To so odstotki!

«Banca Commerciale Triestina» je naredila v letu 26. nekaj čez 10 milijonov dobička. Delničarji dobe 8% dividende, odborniki dobe za nagrado 485 tisoč. Delniška glavnica te banke znaša 100 milijonov.

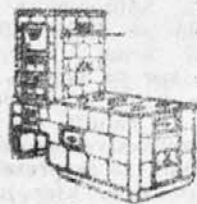
Mleko so v Trstu pocenili še za 10 stotink. Sedaj se torej prodaja v prodajalnicah po 1.50 L.

Tipografia Fratelli Mosettig — Trieste.

Počem je lira?

Dne 18. maja si dal ali dobil:	
Za 100 dinarjev	32.— L.
» 100 čeških kron	53.90 »
» 100 franc. frankov	71.50 »
» 100 švicarskih fr.	350.— »
» 100 nemških mark	427.50 »
» 100 avstr. šilingov	250.— »
» 1 dolar	17.95 »
» 1 angleški funt	88.30 »

Andrej Purič

TRST
Via Media št. 6
Kovaški
mojster

IZVRŠUJE vsakovrstna stavbena dela, železne ograje in omrežja - Takošnja izvršitev - Stedilniki vseh vrst - Izdeluje tudi železne roletes. Poprave spopolnitve

Dr. Joahim Ražem

odvetnik v Trstu, sprejema stranke v Materiji pri g. Ivanu Dekleva vsako nedeljo in na dan mesečnega semnja.

Le prepričaj se

kupi enako količino «Pekatel» in kakih drugih cenejših vrst, pa se boš prepričala, da bo «Pekatel» znatno več od onih drugih. Katere so tedaj cenejše? Zanesljivo prave v 1/2 kg. originalnih zavojih.

Za cerkve, dvorane - hotele, gostilne.

Harmoniji

Klavirji Pianini Avtopiani

izvršeni od prvovrstnih tovarn

„Pollmann & Weiss“, „Stallberger“ itd.

Ugodni plačilni pogoji

PRODAJA—MENJUJE—POSOJA—POPRAVLJA.

Cenik ali proračun na zahtevo zastoj.

Trgovina s klavirji inž. Gino Riosa - Trst via Valdirivo 24. TELEFON 746.

Kupujte vedno le

holandski kakao

DE JONG'S

ki mu gre prvenstvo po pristnosti in kakovosti.

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.
z veliko premijo, diplomo in zlato svetinjom

Trst — via Caprin 5 pri Sv. Jakobu — Trst

Le k Forcessinu vsi hité,
da si obužejo nogé.

On šiva trdno in močno,
pa elegantno in lepó.

Ko pa račun vam naredi,
se vam celo poceni zdi.